

SỞ GD&ĐT HẢI DƯƠNG
TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN II
NĂM HỌC 2022 - 2023

Môn: Ngữ văn, lớp 11

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
(Đề thi có 01 trang)

Ngày thi: 14/11/2022

ĐỀ BÀI

Câu 1 (4.0 điểm)

Giảng viên tại khoa Kinh tế, Đại học Khoa học Ứng dụng Amsterdam (Hà Lan), Nguyễn Phương Mai đã từng hành trình đặt chân đến gần 80 quốc gia trên thế giới với quan niệm sống:

... Những chuyến đi không chỉ đơn giản là vui cái thú đi phượt bình thường...Như một hòn đá lăn, ít nhất cũng là không để bị bám rêu.

(Nguyễn Phương Mai, “Tôi là một con lừa”, NXB Hội nhà văn, 2014, tr.146)

Giới trẻ hiện nay cũng có quan niệm sống:

Đi thật xa để trở về.

Anh/chị hãy chia sẻ suy nghĩ của mình về những quan niệm sống nêu trên?

Câu 2 (6.0 điểm)

“Xuân trong Thơ mới (1932 - 1945) hàm chứa ý niệm về thời gian, về vẻ đẹp của con người, cuộc đời, đồng thời Xuân còn biểu trưng của tình yêu, xuân tình, những xúc cảm, thái độ của con người cá nhân trong quá trình thức nhận những giá trị cốt thiết của bản thân và sự sống”

(Nguyễn Thanh Tâm, Những thời xanh tráng lệ, NXB Văn học, 2000, tr.327)

Anh/chị hãy trình bày suy nghĩ về ý kiến trên và làm sáng tỏ quan điểm của mình qua các sáng tác Thơ mới (1932 - 1945) mà anh/chị đã được học và đọc thêm.

-----HẾT-----

Họ và tên thí sinh:Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN II - LỚP 11 VĂN

Năm học 2022 - 2023

Ngày thi: 14/11/2022

Môn: Ngữ văn.

(Hướng dẫn chấm gồm có 04 trang)

Câu	Yêu cầu cần đạt	Điểm
1	NGHỊ LUẬN XÃ HỘI (4 điểm)	
	<i>a. Xác định đúng vấn đề nghị luận: bày tỏ quan niệm sống tích cực muốn tìm hiểu khám phá, trải nghiệm những miền đất lạ để giúp mình trưởng thành hơn, từ đó trở về thêm yêu nguồn cội, quê hương.</i>	0.25
	<i>b. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận: có 3 phần mở, thân, kết: Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai vấn đề, kết bài khái quát được vấn đề.</i>	0.5
	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận:</i> Học sinh có thể triển khai theo nhiều cách nhưng cần vận dụng tốt các thao tác nghị luận, kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; đảm bảo các yêu cầu sau:	
	<i>* Giải thích ý kiến:</i> <i>1. Những chuyến đi không chỉ đơn giản là vui cái thú đi phượt bình thường...Như một hòn đá lăn, ít nhất cũng là không để bị bám rêu.</i> - Giải thích ý nghĩa các cụm từ: + “Đi phượt”: là trào lưu của giới trẻ hiện nay, là một dạng của đi du lịch, phương tiện, lộ trình riêng, thời gian không hạn chế, hành trang mang theo đơn giản. + “Hòn đá lăn”: là hòn đá tự do được ví như con người năng động tự khám phá, tự trải nghiệm thế giới xung quanh và chính bản thân mình. + “không bị bám rêu” : con người khi sống như “hòn đá lăn” sẽ thoát khỏi sự trì trệ, thụ động, ngồi yên và hưởng thụ. <i>2. Đi thật xa để trở về.</i> + Đi thật xa: là đến những miền đất xa lạ, mới mẻ, chưa từng tới, với khung cảnh thiên nhiên, cuộc sống, văn hoá khác... + Trở về: trở lại nơi bắt đầu ra đi, thân thuộc, gần gũi, là về với gia đình, quê hương, nguồn cội, về với thiên nhiên, bản thể thuần hậu. → Như vậy hai câu nói bổ sung ý nghĩa, mang quan niệm sống của người trẻ: Cần đi xa, sống hết mình, trải nghiệm cuộc sống để hiểu những giá trị, biết trở về, trân trọng nguồn cội, quê hương, gia đình.	0.5
	<i>* Bình luận, phân tích, chứng minh vấn đề:</i> <i>1. Vì sao cần sống như hòn đá lăn?</i> - Mỗi con người đều là tinh hoa của nhân loại, tồn tại trên đời với lí do chính đáng. Vì vậy, cần sống sao cho xứng đáng, bản lĩnh, mang bản sắc riêng của mình, luôn phải không ngừng vận động để khẳng định giá trị bản thân.	2.0

<ul style="list-style-type: none"> - Cuộc sống vẫn xoay không ngừng nên đòi hỏi mỗi cá nhân cần sáng tạo, nhạy bén, hòa nhập thích ứng với mỗi sự đổi thay đó. - Hòn đá lăn – hòn đá tự do, tự khám phá, tự trải nghiệm thế giới và bản thân mình. Con người sống như hòn đá lăn sẽ trưởng thành hơn, kiên cường gan góc, có tính tự lập, có tinh thần tập thể, thấu nhận được nhiều kinh nghiệm sống, kỹ năng sống, bồi đắp lòng vị tha; là điều kiện tạo nên sự nhiệt huyết, niềm vui cống hiến và sức mạnh tự thể hiện mình. - Khi sống tích cực, chủ động cá nhân sẽ thoát khỏi cuộc sống trì trệ, thụ động, chán chường, loanh quanh chật hẹp mà tạo ra những giá trị sống tốt đẹp, tôi luyện ý chí, nghị lực vượt qua tình thế, khó khăn đơn độc nhất. - Khi sống “như hòn đá lăn” con người sẽ nâng cao được tính cộng đồng khi đồng cảm, chia sẻ với những mảnh đời gặp bất hạnh khiến cho mình tự động đầy thêm cảm xúc trong cuộc sống hàng ngày và trong mỗi chuyến đi. <p>2. Làm thế nào để sống như hòn đá lăn, không bị bám rêu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Những chuyến đi không còn là để thỏa mãn niềm hứng thú của bản thân mà đó là quá trình tìm hiểu, tích lũy văn hóa, lối sống ở mỗi vùng đất đặt chân đến chính vì vậy cần luôn nuôi dưỡng trong mình khao khát, niềm đam mê khám phá. - Để “như hòn đá lăn” trong cuộc sống thường ngày nhiều thách thức và cơ hội chọn lựa nên ngoài sự hiểu biết, sở trường riêng con người cần có khả năng nhạy bén để giải quyết công việc đặt ra. - Luôn chủ động, tích cực tìm ra hướng đi mới trong học tập, công việc, phát huy tối đa năng lực của bản thân để tôi luyện ý chí, bản lĩnh. <p>3. Ý nghĩa của sự trở về:</p> <p>+ Trở về mang ý nghĩa lớn để soi lại mình, tìm sự bình yên, xây dựng quê hương, chăm sóc, quan tâm người thân, gìn giữ, nâng niu những giá trị, tình cảm gần gũi, đáng trân quý...</p> <p>→Mối quan hệ qua lại giữa việc đi xa và trở về: tương tác qua lại hai chiều. (<i>Học sinh lấy dẫn chứng phù hợp cho các luận điểm quan trọng</i>)</p>	
<p>* <i>Đánh giá, liên hệ, mở rộng vấn đề:</i></p> <p>Hướng con người, nhất là tuổi trẻ, những người đang đứng trước ngưỡng cửa cuộc đời có lối sống tích cực, chủ động.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Có ý nghĩa động viên con người chủ động, phát huy tối đa sở trường, năng lực bản thân mình để được tôi luyện ý chí, bản lĩnh, nghị lực, đam mê. - Cần đặt ra những mục tiêu, định hướng, hành động cho mỗi chuyến đi để không chỉ bảo vệ chính mình mà còn mang tính nhân văn trợ giúp những người gặp thiên tai, bất hạnh. - Cần nâng cao nhận thức của cộng đồng, kết nối tình đoàn kết. - Phê phán những người sống trì trệ, thụ động, “ôm cây đợi thỏ”, “ếch ngồi đáy giếng” hay những kẻ mượn chuyến đi để thực hiện mục đích xấu. - Phê phán những người đi theo phong trào, không học hỏi, tiếp nhận được gì từ các 	0.75

	chuyến đi, hoặc thụ động, bảo thủ, không dám dấn thân, hoặc không biết trân trọng những giá trị gần gũi, tình cảm gia đình, quê hương	
2	NGHỊ LUẬN VĂN HỌC (6 điểm)	
	<i>a. Xác định đúng vấn đề nghị luận:</i> Xuân trong Thơ mới mang diện mạo riêng.	0.25
	<i>b. Đảm bảo cấu trúc của bài văn nghị luận:</i> 3 phần mở, thân, kết, mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề, kết bài kết thúc vấn đề.	0.25
	<i>c. Triển khai vấn đề thành các luận điểm:</i> Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách song cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:	
	* <i>Giải thích ý kiến:</i> Nguyễn Thanh Tâm đã khẳng định Thơ mới minh chứng được vai trò, ý nghĩa quan trọng của nó trong tiến trình thơ Việt Nam. Ông đi sâu vào cảm thức về “Xuân” trong Thơ mới. Với ông, Xuân ở đây không chỉ là mùa (thời gian tự nhiên), nó còn hàm nghĩa những giá trị thuộc về bản sắc cá thể, về cuộc đời, về giá trị quan, thẩm mỹ quan của con người cá nhân.	0.5
	* <i>Bình luận tính đúng đắn của ý kiến:</i> <i>Văn học trung đại</i> Xuân nằm trong tính ước lệ, quy phạm. Các nhà thơ trung đại đã nói đến quy luật của mùa xuân, của đất trời cùng sự đề cao giá trị tinh thần trong tư duy, trong suy nghĩ nội tại, nhấn mạnh vào niềm tin tưởng ở sự sống, ở tương lai (Cáo tật thị chúng – Mãn Giác thiền sư; Cuối xuân tức sự - Nguyễn Trãi...). Xuân thiên nhiên còn được dùng làm chuẩn mực để miêu tả vẻ đẹp của những người phụ nữ (Truyện Kiều – Nguyễn Du). Mùa xuân còn gắn cả với những nỗi buồn, nỗi cô đơn lẻ loi của khát khao hạnh phúc còn dang dở (Tự tình – Hồ Xuân Hương) <i>Xuân trong Thơ mới (1932 - 1945)</i> - Xuân hàm chứa ý niệm về thời gian, Xuân phá vỡ tính quy ước, kiến tạo không gian, thời gian. Xuân phong phú, đa dạng, là mùa tươi đẹp nhất của năm, vũ trụ. Xuân mang nguồn sống mạnh mẽ, khỏe khoắn. Xuân gần gũi, hiện diện trong chính cuộc sống hiện tại: nhà tranh, áo biếc, giàn thiên lý, đồng lúa xanh, bụi cỏ, má hồng người thiếu nữ... - Xuân hàm chứa vẻ đẹp của con người, cuộc đời, biểu trưng của tình yêu, xuân tình, những xúc cảm, thái độ của con người cá nhân trong quá trình thức nhận những giá trị cốt thiết của bản thân và sự sống. Xuân là tuổi trẻ, là tình yêu, là những nhiệm màu của ái ân tình tự. Xuân hiện lên như sắc điệu quyến rũ nhất, mời gọi nhất của cõi sống.	1.0
	* <i>Phân tích, chứng minh bằng sáng tác thơ mới:</i> - <i>Giới thiệu vài nét về Thơ mới:</i> là phong trào thơ lãng mạn, là những tiếng nói giải bày tình cảm thành thực của cái tôi cá nhân, cá thể được thức tỉnh do tiếp xúc với văn hóa Tây Âu. Thơ mới bằng ngôn từ mới mẻ đã tạo nên sự khác biệt trong nghĩ suy, quan niệm về Xuân. - <i>Phân tích, chứng minh:</i> Có thể phân tích, chứng minh theo tác giả, tác phẩm cụ thể	0.25

	<p>nhưng tối ưu nhất là chỉ ra được các khía cạnh biểu hiện của Xuân trong Thơ mới.</p> <p>+ Xuân trong ý niệm về thời gian của vũ trụ, tự nhiên ấm áp, hài hòa, tươi vui, đầy màu sắc, đầy sức sống... (Vội vàng – Xuân Diệu)</p> <p>+ Xuân là thời khắc đẹp đẽ nhất của đời người, là đặc tính của tuổi trẻ, tình yêu, xuân tình – phần đáng sống và cũng thương xót, ngậm ngùi khi nó đi qua của con người, cuộc đời (Gái quê – Hàn Mặc Tử, Xuân về - Nguyễn Bính...)</p> <p>=> Nhờ những cảm niệm về Xuân như thế mà Thơ mới vừa giàu giá trị nhân văn, nhân đạo, vừa giàu tinh thần dân tộc.</p>	3.0
	<p><i>* Đánh giá và mở rộng, nâng cao:</i></p> <p>- Ý kiến là một nhận định đúng đắn, có ý nghĩa sâu sắc với nhà thơ và người đọc thơ. Nó xác định loại hình Thơ mới trong tiến trình thơ trữ tình Việt Nam là sự hiện diện của một hệ thống mỹ học phân biệt với Thơ trung đại, ở quan niệm về Xuân.</p> <p>- Xuân trở thành một trong những phạm trù quan trọng trong vận hành sự sống của con người.</p> <p>- Xuân trong Thơ mới là tiếng nói yêu đời, yêu người thiết tha, say đắm.</p>	0.75

===== HẾT =====

Người ra đề và soạn đáp án: Nguyễn Thị Hà

Người duyệt đề: Bùi Đình Nhiều